

Israel Knohl Mesia dinainte de Iisus. Slujitorul pătimitor de la Marea Moartă

Traducere de Ana-Elena Ilinca,
Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001

Din păcate, lucrarea lui Israel Knohl nu a trezit prea multe animozități pe scena culturală românească la vremea apariției sale. Cartea lui Israel Knohl încearcă să dea răspuns la câteva întrebări foarte sensibile.

Există oare o presiune din partea Vaticanului în întârzierea publicării anumitor părți ale manuscriselor de la Marea Moartă? Răspunsul se lasă încă așteptat, dar nutrim speranța că nu va trece atât de mult până se vor publica, deoarece lumea academică de pretutindeni dorește să vadă ceea ce până acum a stat doar sub ochii cercetătorilor de la Ierusalim.

De ce a interzis Iisus să i se facă cunoscută identitatea mesianică, de ce nu reiese din Evangheliile Sinoptice că el însuși s-ar fi văzut ca un mântuitor divin? Autorul evidențiază faptul că Iisus “s-a socotit Mesia și s-a așteptat ca Mesia să fie abandonat, ucis și apoi să reînvie după trei zile, deoarece tocmai aceste lucruri se crede că s-ar fi întâmplat unui conducător mesianic care a trăit cu o generație înainte de Iisus”(p.14).

Este acesta momentul apariției în istoria iudaismului a conceptului de “mesianism catastrofic”, ce îngloba umilirea, abandonarea și moartea lui Mesia ca parte a procesului de mântuire? Imaginea propusă Knohl răzbate prin prisma acestui “slujitor pătimitor” din manuscrisele de la Marea Moartă care a fost ucis în perioada în care Iisus se naștea. Ceea ce prezintă ca reconstituire imaginară este clădit pe scrierile perioadei respective, descoperirile arheologice de la Qumran, Masada și Ierusalim.

Manuscrisul Recunoștinței conține psalmi în care se exprimă recunoștința față de Dumnezeu pentru iertarea de păcate, dar și pentru că S-a făcut cunoscut lui, iar autorul lor se prezintă ca și conducător și fondator al comunității. Knohl consideră că două imnuri, cuprinse în acest manuscris, ar fi putut provoca disensiuni între membrii sectei: primul imn care este scris la persoana I, unde cel prezentat se percepe ca posedând calități divine, dar și ca “slujitor pătimitor”, imnul fiind numit de către cercetători “Imnul preamăririi de sine”; cel de-al doilea imn, îndeamnă comunitatea să-i mulțumească lui Dumnezeu pentru milostenia Sa. Aceste două imnuri sunt considerate părți ale aceleiași creații. Se pare că populația din Qumran îl aștepta pe Mesia să-i scape de păcate, după cum din manuscrisul *Legământul din Damasc* aflăm că legile pe care le cuprinde sunt valabile doar până la venirea lui Mesia, deci o speranță plasată în viitor.

Prin prisma analizelor sale, Knohl consideră că imnurile mesianice de la Qumran contrazic concluziile lui Bultmann prin care acesta încerca să nege faptul că Iisus s-a văzut ca o figură mesianică. Iar “Oracolul lui Istașpe” care a înfățișat evenimentele tragice pentru Marc Antoniu și Cleopatra, nu are identitatea persană care i se atribuie, ci mai degrabă această lucrare apocaliptică a

Petru Moldovan

Faculty of European
Studies, Babes-Bolyai
University, Cluj,
Romania

Key words:

Jesus, Israel Knohl, Mesia, Menahem, Paraclet, mesianic identity, Qumran, The Last Supper, the suffering servant

fost scrisă de un evreu despre poporul evreu și Ierusalim.

Knohl crede că figura lui Mesia din Qumran și ideologia mesianică ce se referă la el au exercitat o influență profundă asupra lui Iisus și a dezvoltării mesianismului creștin. Ceea ce autorul dorește să demonstreze este că viziunea mesianică a lui Iisus a fost constituită din întâlnirea cu cei care perpetuau moștenirea lui Mesia din Qumran. Se pare că mediul în care a trăit, din copilărie și anii care au urmat, a lăsat urme ale unei influențe religioase care i-a livrat doctrina mesianică. Cercetarea lui Knohl arată că deși principala orientare a studiilor Noului Testament neagă autenticitatea afirmării de către Iisus a calității de Mesia, acest lucru nu este adevărat. Chiar dacă suferința, moartea și învierea nu fac parte din credința iudaică a primului secol e.n. în general, nu este cazul ucenicilor lui Mesia de la Qumran. Deoarece reacția celor din Qumran la trauma provocată de anul 4 î.e.n. este considerată de Knohl ca fiind aceea de a crea un model catastrofic al mesianismului fundamentat pe versete din Biblie. Membrii sectei erau de părere că suferințele, moartea și reînvierea lui Mesia reprezentau o condiție necesară pentru dobândirea mântuirii.

Autorul propune o identitate istorică a lui Mesia care l-a precedat pe Iisus cu Menahem Esenianul, iar lucrul acesta este bazat pe faptul că majoritatea cercetătorilor sunt de acord cu identificarea populației din Qumran cu esenienii. Supoziția lui Knohl este următoarea: îmbinarea dintre caracterul divin și suferință ce se regăsește fără echivoc în imnul mesianic a influențat emergența creștinismului.

Menahem a fost o figură mesianică care pretindea că deține atributul de cvasi-divinitate, iar acest lucru îl deosebea de celelalte ființe umane și constituia fundamentul pretențiilor sale mesianice. “Celălalt Paraclet”, sau “duhul adevărului”, este un concept care în manuscrisele de la Qumran este unul central pentru teologia sectei, deoarece reprezenta polul pozitiv din viziunea dualistă de la Qumran, cu referire la lumină și întuneric, adevăr și minciună. De aici, unii cercetători au presupus că figura Paracletului din Ioan avea legătură cu filosofia manuscriselor de la Marea Moartă. Traducerea cuvântului “paraclet” ar reda termenul “menahem”, iar pentru Knohl aceasta înseamnă că în Evanghelia lui Ioan avem o traducere a numelui Mesia Esenianul, Menahem.

Knohl afirmă că vorbele lui Iisus la Cina cea de Taină demonstrează relația strânsă care a existat între el și Menahem. Iisus s-a considerat Mesia, și-a anticipat patimile și moartea, iar viziunea sa despre abandonarea și reînvierea sa s-a bazat pe viața și moartea predecesorului său. Knohl consideră astfel că Iisus a fost cu adevărat “celălalt Paraclet”, cel de-al doilea Menahem.